

SCI-CONF.COM.UA

GLOBAL TRENDS IN SCIENCE AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 20-22, 2025**

**KYIV
2025**

111. *Пахарь О. Г.* 547
«КАМЕРНА СУБЛІМАЦІЯ» ЯК КОНЦЕПТ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ КАМЕРНОЇ МУЗИКИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ
112. *Старостін А. П.* 553
КІНЕМАТОГРАФІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТВОРЧОСТІ ТА ПОСТАТІ В. СТУСА
113. *Токарева Д.* 556
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТЕАТРАЛЬНИМИ ЗАХОДАМИ В УМОВАХ ПОСТІЙНИХ ЗМІН
114. *Трегуб Н. Є., Приходько К. В.* 561
СВІТЛОВИЙ ДИЗАЙН АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ

HISTORICAL SCIENCES

115. *Соколова Н. Д., Попова О. Б., Олексин І. Я.* 567
ІСТОРІЯ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У МЕДАЛЬНИХ РОБОТАХ ПРЕДСТАВНИКІВ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ ІСТОРИКІВ В. АНТОНОВИЧА
116. *Хромінська Н. А.* 572
ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ СРСР ЧЕРЕЗ СПЕКТР АНАЛІТИКИ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

CULTUROLOGY

117. *Голубейко Н. М.* 576
ВІД НАРОДНОГО ДЖЕРЕЛА ДО АКАДЕМІЧНОЇ СЦЕНИ: РОБОТА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА З ФОЛЬКОЛОРНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ В ОБРОБКАХ УКРАЇНСЬКИХ ТВОРІВ
118. *Тодорова С. М.* 579
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ ПОКОЛІНЬ І ЦІННОСТЕЙ

LITERATURE

119. *Дубініна К. А., Ткач К. С.* 583
«ЧОРНИЛЬНЕ СЕРЦЕ» КОРНЕЛІЇ ФУНКЕ У СУЧАСНОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ЮНОГО ЧИТАЧА

POLITICAL SCIENCES

120. *Гольцов А. Г.* 587
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ
121. *Пономаренко А. Є.* 594
ЕМОЦІЇ В ОНЛАЙН-МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

HISTORICAL SCIENCES

ІСТОРІЯ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У МЕДАЛЬНИХ РОБОТАХ ПРЕДСТАВНИКІВ КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ ІСТОРИКІВ В. АНТОНОВИЧА

Соколова Наталія Дмитрівна,

к.і.н., доцент

Попова Оксана Борисівна,

к.філос.н., доцент

Олексин Ігор Ярославович,

к.філос.н., доцент

Національний університет фізичного виховання і спорту України

м. Київ, Україна

Вступ. В сучасній Україні актуальним залишається питання підвищення якості вищої освіти. У вирішенні даної проблеми важливим залишається історичний досвід, коли університети на офіційному рівні зобов'язали науково-педагогічний склад сприяти активній участі студентів у конкурсах наукових праць. Частина даних творів становить цінний науковий доробок, що не втратив своєї актуальності і в наш час.

Мета роботи полягає у визначенні наукової цінності студентських робіт М. Дашкевича та П. Брянцева, нагороджених золотою та срібною медалями, присвячених історії Галицько-Волинської держави за часів князювання Данила Романовича.

Матеріали та методи. В роботі використано архівні матеріали І фонду Інституту рукопису НБУВ та 16 фонду Державного архіву м. Києва.

Результати та обговорення. В 70-х рр. XIX ст. на історико-філологічному факультеті Університету Св. Володимира розпочинає науково-педагогічну діяльність видатний український історик Володимир Боніфатійович Антонович. В роки викладацької діяльності професор докладав значні зусилля з

метою залучення студентів до наукової роботи шляхом включення молоді до архівної праці, експедицій та написання конкурсних робіт.

30 травня 1837 р. «Правилами про призначення і розгляд задач та присудження встановлених за їх рішення медалей» в Університеті Св. Володимира запроваджено процедуру нагородження наукових творів студентів золотими та срібними медалями [5, с. 145-149]. Впродовж ХІХ ст. процедура присудження нагород змінювалась. Медалісти отримали можливість не лише щорічно брати участь у конкурсі під керівництвом відомих вчених, а і публікувати роботи у періодичних виданнях за рахунок закладу. В 1863 р. згідно загального статуту імператорських російських університетів, переможцям дозволено отримувати кандидатський ступінь без підготовки дисертації [4, с. 25].

Престиж отримання нагороди сприяв активній науковій роботі талановитих юнаків. В. Антонович активно пропонував теми для написання конкурсних робіт, присвячених середньовічній історії України. Учням Володимира Боніфатійовича впродовж короткого періоду вдалось видрукувати низку монографічних досліджень, на основі медальних праць, з історії окремих регіонів сучасної України та Білорусі.

Першими переможцями конкурсу наукових робіт, написаних під керівництвом професора В. Антоновича були М. Дашкевич та П. Брянцев. Свою роботу студенти присвятили дослідженню періоду правління Данила Галицького.

Золоту медаль отримав М. Дашкевич – відомий в подальшому історик, літературознавець та фольклорист, професійна діяльність якого продовжиться на кафедрі всесвітньої літератури рідної *alma mater*.

Медальна праця «Княжіння Данила Галицького за руськими і іноземними свідченнями» складається з трьох розділів: І – джерелознавчий; ІІ – присвячений внутрішньому ладу Галицько-Волинської держави; ІІІ – зовнішньополітичному курсу князівства. Слід наголосити, що в роботі відсутній нарис географічного опису досліджуваного регіону, притаманний

усім представникам київської школи істориків.

Дослідник вагому увагу приділив проблемі галицького боярства, як найвпливовішої політичної сили держави. Автор зазначив, що ситуація почала змінюватись за часів княжіння Романа Мстиславовича та Данила Романовича. Проте, останньому не вдалось встановити єдинодержавство [1, с. 31-38].

Позитивну оцінку отримала внутрішня політика князя Данила, що розвивалась під західним впливом. При цьому, на думку М. Дашкевича, правитель не дозволив переступити дозволене, сприяв розвитку православ'я та власної самостійної культури [1, с. 94].

Протилежної думки студент дотримувався щодо зовнішнього курсу Данила Романовича, направлено проти Литви та Орди, що і призвело до втрати незалежності Південно-Західної Русі [1, с. 103].

Вагомий внесок дослідник зробив у вивченні проблеми існування болохівської землі. Всупереч думкам істориків Д. Зубрицького та С. Шараневича, які відкидали ідею існування даного князівства, М. Дашкевич не лише довів свою гіпотезу, а і окреслив кордони Болохівщини, виклав основні етапи історії та правовий статус краю. В подальшому, історик продовжив роботу над даною науковою проблемою, основні концепції якого викладені в працях «Болохівська земля та її значення в руській історії», «Ще пошуки про Болохів і болохівців».

Робота отримала схвальний відгук від наукового керівника, який зазначав, що твір займає перше місце серед інших російських історичних праць, що стосуються історії галицької Русі по самостійності поглядів і розробці джерел [3, арк. 1].

Тобто, Микола Павлович уперше науково дослідив питання існування болохівців як українського населення з домішками тюркського елементу, яке мешкало у верхів'ях річок Случ та Горинь. Його думку розділятимуть знані українські історики В. Антонович, Д. Багалій, М. Грушевський.

Срібної нагороди удостоївся П. Брянцев – учитель історії в Симферопольській гімназії та Віленському реальному училищі, згодом

директор народних училищ Курляндської губернії.

Медальний твір Павла Дмитровича зберігається в 16 фондів Державного архіву м. Києва в одній справі з курсовою роботою А. Павловського, присвяченої княжінню Данила Галицького. Студент у вступній частині надає короткий джерелознавчий огляд проблеми. Перший розділ роботи становить історичний екскурс Галицького князівства від часів правління Володимира Святославовича до смерті першого Галицько-Волинського правителя Романа Мстиславовича. Джерельною базою для написання даної частини роботи слугував Іпатівський літопис.

В другій частині твору П. Брянцев також зосереджує увагу на проблемі галицького боярства як найвпливовішої політичної сили, могутність якої буде обмежена Данилом Романовичем [2, арк. 22-91]. Автор наголошує на негативній ролі боярщини в історії князівства. Попри наявність величезних статків, слабкість боярської опозиції полягала у відсутності єдності самих бояр. Автор висуває цікаву гіпотезу, що до лав галицького боярства потрапляли люди нешляхетного походження [2, прк. 91].

Третій розділ медальної праці присвячено подіям, що сталися в Галицько-Волинській державі з 1249 до 1264 рр., тобто до моменту смерті Данила Романовича. Вагома увага приділяється відносинам князя і Папи Римського, результатом яких стало коронування Данила Романовича. Автор називає його Галицьким королем. Дослідник наголошує на складних стосунках князя з ординськими правителями та великим князем литовським Міндовгом, який розпочав висувати претензії на Смоленщину [2, арк. 107-109].

В четвертій частині праці основний акцент робиться на описі важливих подій внутрішньої політики Данила Романовича – будівництві міст, обмеженні впливу бояр та поліпшенні матеріального становища галичан [2. Арк. 124-133].

Слід відзначити, що робота позбавлена аргументованих висновків, а оцінка особистості Данила зводиться до слів «лицар», «хоробрий воїн» тощо [2, арк. 133-134]. Медальний твір П. Брянцева значно поступається науковим рівнем роботі М. Дашкевича і більше нагадує описову роботу, що базується на

літописних даних.

Під час викладацької діяльності П. Брянцев продовжив вивчення історії Галицько-Волинської держави, опублікував у 1891 р. роботу «Нарис давньої Литви та Західної Росії».

Висновки. Таким чином, варто відзначити, що історія Галицько_Волинського князівства стала першою проблематикою, висвітленою у роботах студентів, поданих на конкурс, написаних під проводом професора В. Антоновича. Варто зазначити, що науковий рівень праці М. Дашкевича значно вищий ніж твору П. Брянцева. Микола Павлович зміг науково підійти до вирішення проблеми болохівців, аргументовано довести свої гіпотези. Павло Дмитрович на основі літописного матеріалу представив твір описового характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дашкевич, Н. (1873). Княжение Даниила Галицкого по русским и иностранным известиям. *Университетские известия*, 6, 1-24; 9, 25-80; 10 81-156.
2. Державний архів міста Києва. Ф. 16. Оп. 473. Спр. 100. 196 арк.
3. Інститут рукопису Національної бібліотеки імені В. Вернадського. Ф. І. Спр. 1155. 296 арк.
4. Общий устав императорских российских университетов (18.06.1863). К., 1863. 53 с.
5. Сборник действующих постановлений и распоряжений начальства по Университету св. Владимира и прочим Русским университетам, составленный секретарем совета Виндингом (1872). *Университетские известия*, 7, 145-192.